

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
CZWARTA SEKCJA

Sprawa PIEKARA przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 77741/01)

WYROK – 15 czerwca 2004 r.

W sprawie Piekara przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba
złożona z następujących sędziów:

Sir Nicolas Bratza, *Przewodniczący*,

Pani V. Strážnická,

Pan J. Casadevall,

Pan R. Maruste,

Pan L. Garlicki,

Pani E. Fura-Sandström,

Pan L. Mijović, *sędziowie*,

Pan M. Pellonpää,

Pan S. Pavlovski,

Pan J. Borrego Borrego, *sędziowie zastępcy*

oraz Pan M. O'Boyle, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym 25 maja 2004 r., wydaje następujący
wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 77741/01) wniesionej 17 października
2000 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie artykułu

¹ Wyrok stanie się prawomocny na podstawie warunków określonych w artykule 44 § 2 Konwencji.

34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Romana Piekare (,,skarżący”).

2. Rząd Polski był reprezentowany przez pełnomocników, pana K. Drzewickiego, a następnie pana J. Wołasiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Przewodniczący Czwartej Sekcji 5 czerwca 2003 r. podjął decyzję o zakomunikowaniu Rządowi skargi dotyczącej długości postępowania. Na podstawie artykułu 29 § 3 Konwencji zdecydowano, że przedmiot skargi zostanie rozpatrzony równocześnie z kryterium dopuszczalności skargi. Przewodniczący Sekcji nadał następnie skardze zgodnie z artykułem 41 Regulaminu Trybunału charakter priorytetowy.

FAKTY

4. Skarżący urodził się i mieszka w Łodzi, w Polsce.

5. Bliżej nieokreślonego dnia skarżący zwrócił się do Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o nadanie mu „statusu kombatanta”.

6. Kierownik Urzędu poinformował skarżącego, że jego wniosek nie był kompletny i że najpierw powinien zwrócić się do właściwego miejscowo stowarzyszenia kombatantów.

7. 2 października 1993 r. po skontaktowaniu się z Powiatowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej w Łodzi skarżący ponownie złożył wniosek do Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o nadanie mu „statusu kombatanta”.

8. Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych nie wydał decyzji i nie poinformował skarżącego, że najpierw powinien on złożyć wniosek do Światowego Związku Armii Krajowej.

9. 25 lutego 1994 r. skarżący złożył skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego na bezczynność Urzędu. 24 czerwca 1994 r. Naczelny Sąd Administracyjny uwzględnił jego skargę i zobowiązał Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych do wydania decyzji w terminie dwóch miesięcy. Sąd stwierdził, że wniosek skarżącego z 2 października 1993 r. spełniał wymogi prawne i Urząd powinien wydać decyzję co do meritum, a nie zwracać się do skarżącego o wypełnienie dalszych warunków.

10. 8 lutego i 3 kwietnia 1995 r. Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zwracał się do skarżącego o przedłożenie dodatkowych dokumentów dotyczących jego sprawy. Skarżący spełnił żądania Urzędu.

11. 4 lipca 1995 r. kierownik Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydał decyzję odmawiającą skarżącemu nadanie „statusu kombatanta”. Urząd stwierdził, że skarżący nie dostarczył dowodów na swój

udział w wojnie obronnej we wrześniu 1939 r.

12. Skarżący odwołał się od tej decyzji do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

13. Dnia 5 marca 1996 r. Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania organowi pierwszej instancji. Sąd uznał, że Urząd nie zbadał sprawy prawidłowo, a w szczególności nie przesłuchał ani skarżącego, mimo jego wielokrotnych wniosków, ani innych żołnierzy, którzy rzekomo walczyli razem z nim.

14. Ponieważ Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w dalszym ciągu nie wydał decyzji, 11 lipca 1996 r. skarżący poskarżył się na jego bezczynność do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Na rozprawie 10 stycznia 1997 r. Naczelny Sąd Administracyjny wydał wyrok, którym oddalił zarzuty dotyczące bezczynności władz. Sąd uznał, że Urząd nadal zbierał dokumenty dotyczące sprawy skarżącego.

15. 28 maja 1997 r. skarżący złożył kolejną skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego na bezczynność po stronie kierownika Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. 6 lutego 1998 r. Naczelny Sąd Administracyjny umorzył postępowanie, ponieważ wcześniej, 3 grudnia 1997 r., kierownik wydał decyzję ponownie oddalającą wniosek skarżącego o nadanie mu „statusu kombatanta”.

16. 16 grudnia 1997 r. skarżący ponownie odwołał się od tej decyzji i zwrócił się do kierownika Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o ponowne rozpoznanie sprawy.

17. 24 czerwca 1998 r. kierownik Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oddalił odwołanie skarżącego.

18. Skarżący złożył skargę od tej decyzji do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

19. 4 kwietnia 2000 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił jego skargę. Skarżący został poinformowany o tej decyzji 23 czerwca 2000 r.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI Z POWODU DŁUGOŚCI TRWANIA POSTĘPOWANIA

20. Skarżący zarzucał, że długość postępowania była nie do pogodzenia z wymogiem „rozsądnego terminu” przewidzianym w artykule 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie przewiduje:

„Przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ...

sąd...”.

21. Rząd podważył ten argument.

22. W odniesieniu do zastosowania artykułu 6 Konwencji do niniejszego postępowania, Trybunał zauważa, że postępowanie będące przedmiotem sporu dotyczyło kwestii, czy skarżącemu powinien być przyznany „status weterana”. Ostateczne orzeczenie w tym postępowaniu było rozstrzygające dla jego praw natury materialnej, w szczególności dostępu do tzw. uprawnień kombatanckich, m.in. określonej sumy pieniędzy. Dlatego też Trybunał uważa, że postępowanie dotyczyło „sporu” w kwestii „praw cywilnych”, a w konsekwencji zastosowanie znajduje artykuł 6 § 1 Konwencji (patrz *Domalewski przeciwko Polsce* (dec.), nr 34610/97, z 15 czerwca 1999 r.).

23. Trybunał zauważa, że okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 2 października 1993 r., kiedy, jak ustalił to Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 24 czerwca 1994 r., skarżący złożył kompletny wniosek do Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Postępowanie zakończyło się dnia 23 czerwca 2000 r., kiedy do wiadomości skarżącego podany został wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego. Wynika stąd, że postępowanie trwało sześć lat, osiem miesięcy i dwadzieścia jeden dni.

A. Dopuszczalność

24. Trybunał zauważa, że skarga nie jest oczywiście nieuzasadniona w rozumieniu artykułu 35 § 3 Konwencji. Ponadto zauważa, że nie jest ona niedopuszczalna z jakichkolwiek innych powodów. Dlatego też Trybunał uznaje skargę za dopuszczalną.

B. Przedmiot skargi

1. Stanowiska przedstawione przed Trybunałem

25. Rząd twierdził, że ze sprawą nie wiązały się żadne skomplikowane problemy natury prawnej. Utrzymywał jednakże, że sprawa była w pewnym stopniu skomplikowana pod względem faktycznym, ponieważ dotyczyła wydarzeń, które miały miejsce w czasie II wojny światowej.

26. Rząd utrzymywał ponadto, że skarżący przyczynił się do pewnego stopnia do przedłużenia długości trwania postępowania, ponieważ nie udowodnił wystarczająco swojego roszczenia. W szczególności Rząd twierdził, że kilkakrotnie zwracano się do skarżącego o dostarczenie dodatkowych dokumentów oraz że swój pierwszy wniosek złożył bezpośrednio do Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, a nie do lokalnego stowarzyszenia kombatantów.

27. Rząd uznał, że władze działały z należytą starannością, a to, czego

domagał się skarżący, miało jedynie charakter materialny.

28. Skarżący nie zgodził się z twierdzeniami Rządu. Argumentował, że postępowanie było dla niego wyjątkowo ważne, ponieważ przyznanie „statusu kombatanta” stanowiłoby formalne uznanie jego poświęcenia w czasie obrony Warszawy w 1939 r. Ponadto dodatkowe świadczenia pieniężne umożliwiłyby mu dostęp do lepszej opieki medycznej, która była mu konieczna ze względu na jego zaawansowany wiek i słabe zdrowie.

2. Ocena Trybunału

29. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia skomplikowania sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz m.in. wyrok *Frydlender przeciwko Francji* [WI], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII i *Humen przeciwko Polsce* [WI], nr 26614/95, § 60, z dnia 15 października 1999 r.).

30. Trybunał uważa, że sprawa była do pewnego stopnia skomplikowana pod względem faktycznym, ponieważ władze musiały zdobyć dowody odnoszące się do okoliczności, które miały miejsce ponad 50 lat temu. Jednakże zawilość sprawy nie usprawiedliwia ogólnej długości trwania postępowania.

31. W odniesieniu do postępowania skarżącego, Trybunał uwzględnia uwagę poczynioną przez Rząd, że pierwszy wniosek z 1992 r. nie został złożony przez skarżącego do kompetentnych władz (patrz paragraf 26 powyżej). Jednakże argument ten nie może być rozpatrywany przez Trybunał, jako że odnosi się on do zdarzeń, które miały miejsce przed 1 maja 1993 r., tj. przed datą, kiedy weszła w życie deklaracja Polski o uznaniu prawa do skargi indywidualnej. W związku z tym Trybunał uznaje, że posiadane informacje nie dają podstawy do twierdzenia, iż skarżący poprzez swoje zachowanie przyczynił się do długości trwania postępowania.

32. Odnosząc się do postępowania władz sądowych, Trybunał zauważa, że w czasie trwania postępowania doszło do kilku zasadniczych okresów bezczynności. Pomimo orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego z 24 czerwca 1994 r. zobowiązującego kierownika Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych do wydania decyzji odnośnie przedmiotu skarg w terminie dwóch miesięcy, Urząd nie podjął działań przez osiem miesięcy. Do czasu wydania przez kierownika decyzji upłynęło dwanaście miesięcy (patrz paragrafy 9, 10 i 11 powyżej). Kolejny istotny okres bezczynności nastąpił w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, który aż do 4 kwietnia 2000 r. nie podjął decyzji w sprawie skargi skarżącego przeciwko decyzji Urzędu z 24 czerwca 1998 r. Trybunał zauważa, że Rząd nie przedstawił

żadnego wyjaśnienia dla tych opóźnień.

33. W konsekwencji Trybunał zauważa, że w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy, czas sześciu lat, ośmiu miesięcy i dwudziestu jeden dni przekracza rozsądny termin.

Doszło więc do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

II. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 KONWENCJI Z POWODU BRAKU ZACHOWANIA ZASADY RZETELNEGO POSTĘPOWANIA

34. Skarżący zarzucał także naruszenie artykułu 6 § 1 poprzez to, że był pozbawiony prawa do rzetelnego procesu, ponieważ nie został przesłuchany przez Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

35. Trybunał przypomina jednakże, że brak publicznej rozprawy przed organem administracyjnym nie stanowi naruszenia artykułu 6 Konwencji, jeżeli w postępowaniu odwoławczym sprawa jest rozstrzygana przez sąd na posiedzeniu, które spełnia wymóg publicznej rozprawy (porównaj *Le Compte, Van Leuven i De Meyere przeciwko Belgii*, wyrok z 23 czerwca 1981 r., Series A no. 43, § 51). W niniejszej sprawie skarżący dwukrotnie odwoływał się do Naczelnego Sądu Administracyjnego od decyzji wydanych przez Kierownika Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. 4 kwietnia 2000 r. Naczelny Sąd Administracyjny po rozpoznaniu skargi skarżącego na publicznej rozprawie wydał ostateczną decyzję oddalającą wniosek o przyznanie „statusu weterana”. Trybunał stwierdza ponadto, że zakres, w jakim sprawy są badane w postępowaniu odwoławczym przez Naczelny Sąd Administracyjny jest wystarczający, by spełnić wymagania artykułu 6 § 1 (porównaj *Potocka i inni przeciwko Polsce*, nr 33776/96, § 59, wyrok z 4 października 2001 r.).

36. W konsekwencji ta część skargi jest niedopuszczalna w rozumieniu artykułu 35 § 3 Konwencji i musi być odrzucona w oparciu o artykuł 35 § 4 Konwencji.

III. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

37. Artykuł 41 Konwencji przewiduje:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

38. Skarżący nie domagał się żadnej konkretnej sumy za szkody materialne i niematerialne. Zwrócił się jednakże do Trybunału o przyznanie mu zadośćuczynienia, biorąc pod uwagę szkody doznane przez niego z powodu długości trwania postępowania w jego sprawie.

39. Rząd nie skomentował roszczeń skarżącego.

40. Trybunał uważa, że skarżący doznał szkód natury niematerialnej w postaci stresu i frustracji z powodu nadmiernej długości trwania postępowania. W związku z tym Trybunał uważa, że w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy oraz rozstrzygając na zasadzie słuszności, skarżącemu powinna być przyznana kwota 4 500 EUR z tytułu szkód niematerialnych.

B. Odsetki z tytułu zwłoki

41. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu zwłoki w wypłacie zadośćuczynienia powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYŃ TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że skarga jest dopuszczalna w zakresie zarzutu dotyczącego długości postępowania, a w pozostałym zakresie jest niedopuszczalna;

2. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji z powodu długości trwania postępowania;

3. *Uznaje, że*

(a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu z tytułu szkód niematerialnych, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji, 4 500 EUR (cztery tysiące pięćset euro), które będą przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku, plus jakikolwiek podatek, jaki może być pobrany;

(b) zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe będą płatne od tej sumy od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie 15 czerwca 2004 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kanclerz Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący